

SVENSK MUSIKTIDNING

N:r 17.

Redaktör och utgivare:
FRANS J. HUSS.
Telefon: Brunkeberg 14 97.

NORDISKT MUSIKBLAD.

Stockholm den 15 Nov. 1909.

Expedition: Kammakaregatan 6.

Pris: Helår 5 kr. Lösnummer 25 öre.
Annonsspris 20 öre pr petitrad.

29 Årg.

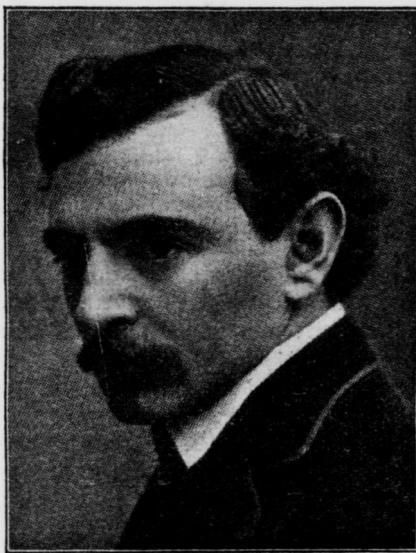
P. I. Tschaikowsky.

Efter den framgång »Eugen Onegin» haft på vår operascen, där detta verk blifvit en repertoaropera, hvilket utom Ryssland icke, efter hvad vi funnit, varit fallet i något annat land, har en annan af hans operor, som äfven utom tonsättarens hemland flerstädes blifvit gifven, nämligen »Spader dam», nu hittat vägen till vår operascen, då den samma i dessa dagar där har sin premiär hos oss. Uppförandet af densamma har länge varit påtänkt och nu äntligen realiserats. På ett annat ställe i detta nummer lämna vi en utförligare redogörelse för textinnehållet.

Såsom nedan synes är »Spader dam» ett årtionde yngre än »Eugen Onegin» och tre år äldre än hans mindre opera »Jolantha», som äfven gjort lycka hos oss, och som här uppfördes första gången i oktober 1893, samma år som den uppgifves vara färdigkomponerad och dess tonsättare afled. Nästan jämnt tio år därefter hade »Eugen Onegin» sin premiär härstädes.

En utförligare biografi öfver tonsättaren meddelade vi i slutet af 1893 efter hans plötsliga frånfälle, och i förra årgången under rubrik »Tschaikowskys hem» en lefnadsteckning öfver honom. En kortare biografisk skiss må därför här följa.

Peter Iljitsch Tschaikowsky föddes d. 25 april 1840 på bruket Wolkinsk i guvernementet Wiatka, östra Ryssland. Fadern, som tillhörde en adelssläkt från Polen, var ägare af ett bergverk. Redan tidigt röjdes sonens musikaliska anlag och vid 5 års ålder började hans undervisning i pianospelning, men åt

Ignaz Friedmann.

musikstudium fick han ej ägna sig. Han sändes helt ung till juristskolan i Petersburg för att sedan blifva ämbetsman. Musiken idkade han emellertid med passion vid sidan af sin egentliga verksamhet.

Efter slutade studier blef han undersekreterare i justitieministeriet och började umgås i Petersburgs aristokratiska kretsar, där han blef en verklig salongshjälte. Genom bekantskapen med en italiensk sånglärare Piccioli blef hans håg vänd åt den italienska musiken. När fadern märkte att musiken öfvervägande tog sonen i anspråk, lät han honom taga pianolektioner för en ausedd tysk lärare i Petersburg, Kundinger. Genom denne blef han riktad åt de tyska klassikerna, af hvilka Mozart särdeles blef hans favorit. 1862 inträdde han i konservatoriet, där han fick Ant. Rubinstein till lärare. Med

faderns medgifvande beslöt han nu att blifva musiker, och då denne förlorat sin förmögenhet, måste den unge Tschaikowsky genom tonkonsten skaffa sig sin utkomst. Efter att ha lämnat konservatoriet blef han 1866 af Nikolaus Rubinstein, Antons begåfvade broder, kallad till Moskva att öfvertaga en professur där vid konservatoriet. Året förut hade han debuterat som komponist med musik till Ostrowskys skådespel »Ovädret», detta samma år som han lämnade Petersburgkonservatoriet, hvarvid han erhöi pris för en kantat öfver Schillers ode »An die Freude». Vid konservatoriet i Moskva verkade han sedan i något öfver ett decennium.

Här kan icke meddelas någon förteckning öfver Tschaikowskys kompositionsverksamhet, som sträck-

Peter Iljitsch Tschaikowsky.

te sig öfver flera tonkonstens områden. Nämnas må dock hans operor: »Der Woiwode» (1869), »Opritschnik» (1874) »Wakula, der Schmied», (1876) »Eugen Onegin» (1879). »Die Jungfrau von Orleans» (1881), »Mazeppa» (1882), »Tscharawitschki» (1886), »Tschardeika» (1887), »Piquedame» (1890) och »Jolantha» (1893) samt ett lyriskt drama »Schneegorutscka» samt baletterna »Dornröschen» (1890) och »Der Nussknacker» (op. 71); Vidare, utom hans 6 symfonier (Gm., Cd., Dd., Fm., Em., Hm.), af orkestermusik: 4 Suiten, »1812 Ouverture solennelle», de symfoniska dikterna »Francesca da Rimini», »Der Sturm», »Manfred» »Romeo och Julia» samt »Hamlet»; af kammarmusik: 3 stråkkvartetter, stråksextett (»Souvenir de Florence»), Pianotrion (Am) till minne af Nik. Rubinstein, en violinkonsert, 2 pianokonsalter, Fantasi för piano och orkester, Capriccio för violoncell och orkester — Tschaikowskys sånger och särdeles hans pianomusik äro här välbekanta och mycket värderade.

Ignaz Friedmann.

Vår hufvudstad får i dessa dagar göra första bekantskapen med en pianovirtuos, som i utlandet under senare år gjort sig ett berömt namn, nämligen Ignaz Friedmann, hvilken med en konsert d. 15 november presenterar sig för vår musikaliska publik.

Ignaz Friedmann är född d. 14 februari 1882 i Krakau. Tidigt yppade sig hans intresse och begåfning för musik. Efter att ha genomgått gymnasiet kom den unge Friedmann till Leipzig, där han af Hugo Riemann, som 1895 därstädes grundat en kurs för utbildande af musklärare i teori och pianospel, tog undervisning i komposition och samtidigt idkade musikvetenskapliga studier vid universitetet i den filosofiska fakulteten. Riemann hade nyssnämnda år återtagit sina föreläsningar vid detta såsom privatdocent i musik. Sin förnämsta utbildning i pianospelet erhöll Friedmann i Wien hos den berömde pianoläraren Theodor Leschetitzki, som utsåg honom till sin assistent. Sedan 1905 ledde han undervisningen vid mästarlassen för pianospel vid konservatoriet i Lemberg och har på konsertresor i Tyskland, Österrike, Frankrike, England, Spanien, Ryssland, Rumänien etc. gjort sig bekant såsom en af nutidens förnämsta pianister, öfverallt mycket firad af publiken och berömd af kritiken. Så yttrar den bekante Otto Lessmann i sin »Allgemeine Musikzeitung» om honom efter hans uppträdande i Berlin, då han med biträde af Philharmoniska orkestern på en konsert spelade konserter af Tschaikowsky, Brahms och Liszt: »han ådagalade i dessa en utsökt glänsande tek-

nik, mycket modulationsmäktig ton, eldigt temperament och musikalisk intelligens i ovanlig grad. Det var en glädje att åter en gång få höra ett värfiskt pianospel, hvari en sund musikalisk natur och en äkta pianotalang ger sig tillkänna.» En annan kritiker yttrar att hans spel till karaktären mycket påminner om Anton Rubinstein.

Friedmann har äfven gjort sig känd som komponist. Ungefär 25 verk af honom, mest pianokompositioner och sånger, ha utgifvits i tryck. Friedmanns första konsert här gifves efter ett program som — ovanligt nog — endast upptager kompositioner af Liszt, nämligen Sonat H-moll; Etyder — F-moll, Waldesrauschen Au bord d'une source —; Valse Impromptu; Erklären; Venezia et Napoli; Don Juan-Phantasie. Som man ser, ett äkta virtuosprogram.

Spader dam.

Opera i 3 akter och 7 bilder. Text efter Puschkins liknämnda novell af M. Tschaikowsky. Musik af P. Tschaikowsky.

Personerna äro följande: Grefvinnan, Lisa, Pauline (Daphnis), en guvernante, Mascha; Herman, greve Tomsy (Plutus), furst Jeletzky, Czekalinsky, Ssurin, Tschapalitsky, Narumoff, en festordnare. Personerna i mellanspelet: Chloe, Daphnis (Pauline), Plutus (greve Tomsy) — Barnjungfrur, guvernanter, promenerande, gäster, barn, spelare, etc.

Handlingen försiggår i St. Petersburg i slutet af 18:de århundradet, under Katarina II:s regering.

Första akten, på en öppen parkplats i Petersburg, börjar med en kör af barn med deras sköterskor och guvernanter, uppmanande barnen att under solskenet i friska luften tumla omkring och leka. En trupp barnsoldater tåga in under det en kör af gossar sjunga efter deras marschakt »ett tu, ett tu, höger vänster, takt tu». Kapten kommanderar truppen att göra halt och en fosterländsk sång uppstämmer.

I nästa scen uppträda Czekalinsky och Ssurin. Den förra frågar om Ssurin deltagit i gårdagens spel och denne bejakar det, uttryckande sin förargelse öfver att han ständigt förlorar. Han berättar att Herman, den unge officeren, äfven varit närvarande men endast betraktat de spelande; han var för fattig att deltaga i spelet. Herman nalkas nedslagen och dyster. På de andras fråga hvad som fattas honom, om han är sjuk? förklarar han att han lider af kärlekskval och att den sköna engel han älskar är honom obekant. Uppmanad att fria till henne finner han det omöjligt, då hon säkert är af så förnäm börd att han ej kan våga detta.

I tredje scenen framträder en kör af promenerande, prisande det härliga väderet. Tomsy frågar om Herman sett att hans kärlek blifvit bemärkt och antager att hon skall besvara densamma. Herman svarar, att om han ej hade den förhoppningen, väntade honom endast döden, Czekalinsky och Ssurin framträda jämte fursten och lyckönskar denne till hans förlofning. Fursten prisar sin lycka, och då Tomsy frågar honom om hennes namn, visar han på den jämte grefvinnan inträdande dotterdottern Lisa, sägande: »Hon är det». Herman, som hört furstens svar, utbrister förtviflad: »O, himmel, hvilket olycksöde!» Lisa är just föremålet för hans dyrkan. Tomsy, en släkting till grefvinnan, beklagar sin väns förtviflan. I en kvintett mellan de båda fruntimren, Herman, Tomsy och fursten säga sig de båda förstnämnda obehagligt berörda vid åsynen af Herman, den dystra främlingen, likaså denne vid åsynen af den gamla grefvinnan; Tomsy yttrar sitt deltagande i Hermans sorg och fursten tycker sig ana, att hans nya lycka står på spel då han ser att Herman gjort ett starkt intryck på hans trolovade. Grefvinnan frågar sedan Tomsy hvem den unge officeren är och denne svarar, att han är hans bästa vän. Fursten vänder sig till Lisa och yttrar leende, att himmel, sol och vårens skönhet, allt båd lycka för dem, hvarvid Herman för sig själf säger: »Le, du min furste, men glöm ej att på den klara dagen kan följa storm och oväder.»

Sedan fursten med damerna aflägsnat sig, utropar Ssurin: »Hvilken gammal häxa!» Tomsy genmäler, att man också ej utan skäl kallat grefvinnan för »spader dam». Han berättar, att hon i sin ungdom vistats i Paris, där hon för sin skönhet kallats »Venus från Moskva» och varit omsvärmd af tillbedjare. Hon var emellertid ett offer för spelpassionen och »föredrog Pharao framför kärleken». Då hade hon fått vetskap om vissa tre spelkort, som medförde säker vinst vid spelbordet, och hade åt två af sina beundrare yppat hemligheten. Ett spöke visade sig då för henne, yttrande »döden väntar dig af den tredje, som så allsmäktigt genomtränges af kärlek, att han med våld tvingar dig att förråda tre kort, tre kort, tre kort». Czekalinsky råder nu Herman att utan mynt söka vinna spellyckan genom grefvinnan. Ett oväder utbryter och en kör af folk uppmanar att undfly åskan och blixten. Herman fördjupar sig i tanken på grefvinnan och de tre korten, och hans beslut är fast, att Lisa ej skall tillhöra fursten utan endast honom.

Andra tablån försiggår i Lisas rum, där hon och hennes vän Pauline i en duett prisar aftonens skönhet och en kör af hennes vänner, efter det Pauline sjungit en romans, uppstämmer en glad sång. Det är Lisas förlofningsdag. Guvernanten inkommer och bannar dem för det larm de ställa till; grefvinnan är förtörnad däröfver, säger hon; sådant larm passar ej för damer i så höga kretsar. Guvernanten

uppmäna dem att skiljas. Tjänarinnan Mascha vill stänga dörren till balkongen för att hennes matmor ej skall förkyla sig, men Lisa hindrar henne därifrån; hon vill njuta af den varma nattluften. Sedan hon blifvit ensam prisa hon i en aria furstens, hennes trolofvades, goda egenskaper och finner sig ej värdig hans kärlek, men på samma gång kan hon ej göra reda för sina känslor; hennes tankar vända sig till Herman, hvars lidelsefulla blickar redan vid deras första möte låtit henne ana hans kärlek till henne; hans dystra blick hade beröfvat henne all lycka och frid. Plötsligt inträder Herman. På hennes utrop: »Hvad för er hit, olycksalige man?» svarar Herman, att han måste tala vid henne; blott ett ord och sedan vill han gå för att aldrig återse henne. »Om ett svar på en fråga anropar eder en döende». Lisa ber honom gå, annars skall hon ropa på hjälp. Herman stannar likväl kvar, ty i hennes hand ligger hans öde. Han älskar henne af hela sin själ och ber att hon har medlidande med honom. Lisas hjärta veknar och hon röres till tårar vid hans kärleksförklaring. Då höres grefvinns knacka på dörren, och Herman hinner blott gömma sig bakom en gardin när hon inträder, frågande Lisa hvarför hon ej gått till sängs, och hvad detta larm skall betyda. Lisa svarar att hon ej kunnat sofva utan gått af och an i sitt rum. »Hvad är det för dumma fantasier!» utropar grefvinns, »gå genast och lägg dig! Nu gå vi, så att du ej vidare företager dig några dumheter!» Då Herman blir ensam erinrar han sig sägnen om grefvinns och de tre korten, som en allsmäktig kärlek skulle tvinga henne att uppenbara men känner tillika dödens kyla genomisa honom. Han vill ej vidare tänka härpå, då Lisa uppenbarar sig vid hans sida, bedjande honom lämna henne. Då han säger att hon därmed uttalar hans dödsdom, vill hon skänka honom lifvet och de förklara nu för hvarandra sin ömsesidiga kärlek.

Andra akten. En festsal hos fursten. En kör af gäster uppstämmer en sång om den glädje som fröjdar deras hjärtan. Festordnaren inbjuder gästerna å sin herres vägnar att åse ett fyrverkeri. Czekalinsky, Ssurin och Tomskey uppträda. Den förstnämnde yttrar att Herman förväntat honom, han vill slå vad om att han är förälskad. Nej, säger Ssurin, jag vet att han grubblar öfver att få veta de tre korten, den narren. Tomskey tror honom ej om att så är, han har endast på skämt talat om dem. Czekalinsky vill gyckla med honom om dem; Tomskey förklarar emellertid att hvilka planer än Herman hyser, så vet han att fullfölja dem, den olycklige. Lisa uppträder jämte fursten, som frågar hvarför hon synes så sorgsen. Han förklarar nu i en aria hur högt han älskar henne och att han vill vara hennes slaf för hela lifvet. Hennes lycka är hans högsta goda, så att han till och med för hennes hjärtas frihet kunde afstå från att äga henne.

Herman, som erhållit en biljett från Lisa, inträder under önskan att den kunde befria honom ur frestelsens garn. De

tre korten — visste jag dem, säger han, vore jag rik och kunde sedan fly långt bort med henne. Tanken härpå gör mig vansinnig! Czekalinsky och Ssurin skämta nu med honom om de tre korten. Festordnaren inbjuder nu gästerna att besöka en Pastoral. Härefter följer en kör af herdar och herdinnor. Man dansar en sarabande; Chloe, och Daphnis träda fram och sjunga en kärleksduett. Plutus framträder och vill fresta henne med sina rikedomar att skänka honom sin kärlek men hon blir sin herde trogen. Kören uppstämmer en sång rörande lifvets och det åsyno paret lycka. Herman tänker ånko på orden »den som allsmäktig kärlek genomtränger...» Han hör då en röst som säger, »se, där står din älskade», och förskräckes därpå. Lisa närmar sig Herman, förklarande sig lycklig öfver att han kom till hennes möte. Hon lämnar honom en nyckel som går till trädgårdsporten, en trappa leder upp till hennes mormors sängkammare, och bakom ett porträtt af henne i densamma är en dörr som leder in till hennes eget rum, där vill hon invänta honom, och honom allena vill hon tillhöra. I morgon måste allt afgöras, säger hon. Herman yttrar nu: »Det är ödets vilja att jag skall lära känna de tre korten.»

Festordnaren ger tillkänna, att kejsarinnan nalkas att bevista festen. Gästerna uttrycka sin glädje häröfver och uppstämmer en hyllningssång, under hvilken hon träder in i salen, hvarefter ridån faller.

Scenen för nästa tablå är grefvinns sofgemak. Herman träder in. Han finner allt där väsentligt som sagt honom; porträttet af grefvinns hänger där på väggen. »Fattas mig mod?..» säger han. »Denna hemlighet, är det blott en inbillning af min sjuka själ». »Nej, våra öden äro sammanlänkade, dö jag genom dig skall du falla för min hand!» Någon hörs komma. Han döljer sig. Grefvinns inträder, åtföljd af tjänarinnor och sällskapsdamer, prisande sin välgörarinna och önskade henne en god natt. Under tiden har Lisa uppträdt med tjänarinnan Mascha, som yttrar sin oro öfver sin frökens blekhet. Lisa ber henne ej oro sig; han, hennes älskade väntas af henne i hvarje ögonblick. Mascha uppmäna att icke förråda någonting utan vaka öfver dem. Grefvinns, som tröttnat på sällskapsdamerna, ber dem vara tysta och lämna henne i ro. Men till sist vill hon ej gå; i sin hvilstol slår hon sig ned och hon beklagar denna världen i hemlandet, som ej förstår att roa sig; annat var det under hennes ungdom i Paris, hvars nöjen hon nu framkallar i sitt minne. Slutligen somnar hon in och vaknar vid att Herman står framför henne, sägande: »Frukta ingenting, grefvinns! Inget ont skall hända er.» Han har blott en nåd att begära af henne för att hon skall bereda hans lifs lycka. Han vill af henne ha reda på de tre vinnande korten. besvär henne att om hon själf erfarit kärlekens lycka, yppa för honom sin hemlighet. Då hon ej bönfäller honom, utropar han förtviflad: »Ha, gamla häxa! så vill jag tvinga dig att nämna för mig de tre

korten!» Han hotar henne med en pistol, då grefvinns faller död till golvet. »Hon är död!» utropar han, »och med henne är hemligheten begravd!» Lisa kommer in, utropande: »Hvad är här för larm? — Du, — du här!» — »Var still», svarar Herman, »hon är död» — »Hvem är död, o Gud, hvad säger du?» — »Det är fullbordadt. Hon är död, men jag har ej velat det, endast att hon skulle uppenbara mig sin hemlighet om de tre korten». — »Ack, därför har du kommit hit», utropar Lisa, »icke för min skull. Förförare, mördare, bort härifrån!»

Tredje akten. Femte tablån. Ett rum i den kasern, där Herman är inkvarterad. Han läser ett brev från Lisa, hvari hon säger att hon är viss om att han ej med flit dödat grefvinns. Han lider grufligt öfver att ha misstänkt honom och ber att han skall möta henne på en viss plats invid Newafloren. Herman tänker förfärad på hvad som hänt och ser i en vision kyrkan och grefvinns begravning, lyssnande till en begravningskör, som han hör på afstånd. Han öfvervældigas af förfäran, han tycker dörren öppna sig, utropande: »Nej, nej! jag uthärdar ej detta!» Då uppenbarar sig för honom grefvinns ande. »Det har uppenbarats för mig», yttrar hon, »att du skall få veta de tre korten, kom ihåg dem: trean, sjuan och esset. Rädda Lisa och gift dig med henne!» Anden försvinner.

Nästa tablå visar en kajplats vid Newan. Det är nära midnatt. Lisa väntar där på Herman, hvars brott hon tillskrifver en tillfällighet. Hon klagat öfver sitt grymma öde. »Lifvet lofvade mig glädje, men i stället kom nöd — och död». Hon slites mellan sin kärlek till Herman och tanken på att han kan vara en förförare och mördare. Herman kommer till platsen och sluter henne i sina armar. De prisa nu sin lycka att vara förenade och Herman uppmäna henne att fly med honom. Hon lofvar följa honom och frågar hvart de skola bege sig. »Till spelhuset, kom!» utropar Herman. — »O Gud, hvad säger du!» utropar hon. »Där», svarar Herman, »där ligger guldets och allts mitt» — »Så dog hon då genom din hand! Med en förbrytare har jag förenat mitt öde!» utbrister Lisa. Herman berättar, att grefvinns ande uppenbarat för honom de tre korten. I vansinnig yrsel rusar Herman bort till spelalen. Under utropet: »Förintad, fördömd är han och jag med honom», kastar sig Lisa i floden.

Sista tablån är i spelalen. En kör af spelgäster sjunga »Låtom oss lefva och njuta af lifvet, ungdomens dagar så snart förgå!»

Tschapalitsky, Ssurin, Narumoff, Czekalinsky och Tomskey uppträda jämte fursten. Tomskey frågar denne hvarför han infunnit sig, som aldrig förr besökt spelalarna. Fursten svarar: »Du känner ordspråket: olycka i kärlek lycka i spel!» Han berättar att han ej mer är förlofvad. Hämnden har drifvit honom hit. På gästernas uppmäning uppstämmer Tomskey en sång: »Hade alla flickor vingar, vore jag också en gren, ingen af dem flög förbi

mig utan hvilade hos mig». Kören stämmer in. Man tager in dryckesvaror och spelet begynner. Herman inträder. »Välkommen, fastän sent», hälsar honom Tom-sky; Czekalinsky ber honom sätta sig bredvid honom och skänka honom tur. Till de andras förvåning förklarar Herman sig nu vilja deltaga i spelet. På frågan om hur mycket han sätter in, svarar han femtiotusen rubel. Alla häpna, de tro att han är förryckt och Ssurin utropar: »Jag tror att du fått reda på grefvinns korb». Herman håller nu på trean och vinner. De andra tycka sig läsa vansinnet i hans blick. Han spelar ånyo och vinner på sjuan. »Hvarför stirra ni så på mig?» utropar Herman. »Hit med mera vin!» Han uppstämmer därpå en sång: »Lifvet är ett spel — i dag det gäller mig i morgon dig; njutom lyckan i hennes flykt...» Han frågar nu om man vill ha revanche. »Nej», svara Czekalinsky, »behåll ditt guld! satan själf tror jag hjälper dig i spelet». Herman frågar om någon vågar spela vidare med honom. Fursten vill göra det. De öfriga finna det vansinnigt, men han förklarar, att han vet hvad han gör. — »Ni, ni, min motståndare!» utropar Herman och ber sedan Czekalinsky slå ut korten. Herman och fursten ha nu hvar sitt kort. Herman tror sig ha esset, men fursten visar då att han är i besittning af detsamma, »ni har damen», säger han åt Herman, som ser på sitt kort hvilket är — spader dam. Han utropar då, förfärad: »Damen! gref-vinnan! du här!» Hon uppenbarar sig för honom som en syn i spelsalen. »Fördömda kvinna», utbrister han »ha, jag vet, det gäller mitt lif! — Så tag det!» Han sticker sig med en dolk och faller ned. Döende utbeder han sig furstens förlåtelse. Han tycker sig se Lisa framför sig och under utropet: »Du förlåter mig, du fördömer mig ej, o du ängel, min drottning!» dör han.

Meddelande från Moskva.

Operan i Moskva.

»Den gyllne tuppen» (»Das goldene Hähnchen») den sista operan af den så tidigt, under sommaren 1908, aflidne tonsättaren Rimsky-Korsakow, har fått sitt första uppförande här i Moskva på Solodownikoffteatern. Innehavaren af privatoperan därstädes, hr Simin, en man af intensiv företagsamhetsanda, hade sört för en stilriktig inscenering i gammalrysk stil, för körer och vald sångarpersonal. Regissören P. Olenin likasom den högt begåfvade orkesterdirigenten Emil Kuper hade ej skytt någon möda att bringa verket till ett mönstergilt utförande. De officiella myndigheterna och censuren hade förbjudit verkets uppförande på scenen*, till slutligen efter

* Sålunda det nämndes i Rimsky-Korsakows biografi i denna tidning (N:o 14 1908) gick det i Ryssland ett rykte, att denna åtgärd varit en bidragande orsak till tonsättarens död.

åtskilliga vidtagna strykningar tillåtelse till uppförandet medgafs. Simins privatopera tillkommer äran att ha åstadkommit premiären.

Innehållet är grundadt på Puschkins »Sagan om den gyllne tuppen» men är i operan förvandlad till en bitande satir. Handlingen är följande. Den maktiga tsar Dodon blir ofta i sin ro störd af fienders öfverfall och inträngande i hans rike. Då anländer en stjärntyddare (trollkarl) och bringar honom en gyllne tupp, som från spetsen af tornet skall underrätta honom om den annalkande faran. Ledmotivet: »Kuckeliku, var väl på din vakt!» är hans gälla rop när fienden visar sig. »Kuckeliku! regera jämnt sofvande du!» låter det, när allt i riket är i sitt rätta skick.

Tsar Dodon är ofantligt lycklig öfver detta och beviljar stjärntyddaren att uppfylla en hans bön, hvad helst som begär. Nu öfverlämnar sig tsar Dodon åt sin trygghetskänsla, vederkvicker sig med läcker mat och sköna drycker, fröjdar sig åt sin papegojas pladder och låter sig, utsträckt på sin bekväma bädd, vagga sig till sömn genom sagoberättelser och drömtidningar. Då ljuder den gyllne tuppens varnande rop. Först låter tsar Dodon sina två söner, ett par sköna ynglingar, draga ut till strids, sedan beger han sig själf med sina män till slagfältet, där han finner sin här slagen, sina söner stupade och öfverlämnar sig åt sin smärta. Under tiden har solen gått upp och ur ett praktfullt tält framträder prinsessan Sebemacha, som med sin bländade skönhet alldeles bedårar den gamle Dodon, så att han är färdig att i allt göra henne viljes och till sist upphöjer henne till tsarinna.

Intågsmarschen i tredje akten är af stor kraft och skönhet. Sagogestalter draga fram öfver scenen smyckade med guld och prydnader af orientalisk prakt. Folket är i hög grad fängsladt vid åsynen af tsarens och prinsessans intåg. Då framträder stjärntyddaren och begär för sig prinsessan till belöning för den gyllne tuppen. Dodon, förgrymmad öfver hans begäran, träffar honom med sitt svärd så att han faller ned död. I detsamma flyger den gyllne tuppen ned från tornet på den gamle tsaren... Det uppstår ett mörker med blix och dunder och därvid hör man ett gällt skrat af prinsessan. Då det åter blir ljus på scenen ser man Dodon ligga där liflös och folket nedslaget på marken. Stjärntyddaren och prinsessan äro försvunna.

Till slut framträder stjärntyddaren ännu en gång för publiken och söker lugna denna med försäkran att intet ondt skall vederfaras den, han är den enda lefvande af hela sällskapet. Alla de andra äro endast fantasibilder.

Belski, librettisten, som för Rimsky-Korsakow bearbetat äfven andra ämnen, har också här visat sin förmåga i att göra texten intressant. Handlingens dialog är bitande kvick. Figurerna lämna reela typer, hvilka af de utförande konstnärerna tecknades mycket verkningsfullt. Prinsessan har att sjunga arior i otroligt högt läge med kromatiska gångar och prydnader i orientalisk stil, arior af glödande färg och

intagande skönhet. Sopransångerskan D o b r o w o l s k a j a var uppgiften vuxen och spelade den nyckfulla prinsessan mycket behagligt. Stjärntyddaren återgafs af tenoren Piekock, tsar Dodon af barytonisten Speranski, som spelade förträffligt. Hvarje roll hade sin värdige tolkare. Särdeles glansfull var orkesterledningen. Emil Kuper har visat sin eminenta förmåga att med full klarhet framhålla Rimsky-Korsakows fantastiska färger på orkesterpaletten. Premiären af »Den gyllne tuppen» kan betecknas såsom en märklig tilldragelse inom operavärlden. Den store tonsättaren har här bragt till uttryck sin geniala begåfning, och sin eminenta uppfinningsförmåga och skall finna erkännande icke blott i sitt hemland utan äfven långt därutöfver.

Men hr Simins privatopera har äfven en annan förtjänst att tillägna sig i det att säsongen på Solodownikoffteatern öppnades med Wagners »Mästersångarna», för första gången uppförd i Ryssland och på ryska språket; och hvad mer än med ett förträffligt återgifvande.

Dekorationer och kostymer voro stilfulla, körerna väl inöfvade och rollerna ändamålsenligt fördelade. Hans Sachs utfördes af barytonisten Speranski, som eröfrade åhörarna med sin vackra röst och framställning. Beskmesser återgafs karaktäristiskt, utan öfverdrift, af Botscharon. Damerna Klopotovskaja (Eva) och Kissilevskaja (Lena) voro utmärkta kvinnogestalter. Walter von Stoltzing sjöngs härligt af Damoew, och prissången verkade bedårande. (Damoew härstammar från Kaukasien sydliga stepper och blef af kompetenta personer utbildad till operasångare). Det mönstergilla utförandet af »Mästersångarna» talar äfven till förmån för Simins privatopera, som följer stränga principer i konstens tjänst och förstår att framkalla det ena konstnärliga stordådet efter det andra.

All aktning för konstnärerna och deras medverkande må bringas till uttryck!

Ellen von Tidebühl,
Moskva.

Ett möte med Hugo Wolf.

Då Hugo Wolfs sånger nu så ofta stå på konsertprogrammen och äfven i de musikaliska hemmen gjort sig kända och värderade, torde följande uppsatts af Gerh. Schjelderup, för ett par år sedan intagen i Finsk Musikrevy, intressera våra läsare,

För några år sedan lärde jag känna sånger af Hugo Wolf. Denne nu så »modärne» komponist var då nästan okänd. — En ung sångare i Berlin, som intresserade sig för allt nytt, hade fått fatt i »Lieder» af Wolf, som han satte stort värde på, utan att ännu ana den sydtyske lyrikerns betydelse. Jag blef strax uppmärksam på denne »nye man» och märkte genast den stora skillnaden emellan Wolfs

sånger och verken af andra nytyska kompositörer, en *Bungert*, *Fielitsch*, *Weingartner*, *Strauss* m. fl. Den unga sångaren svärmade kritiklöst för allt, som bar det »modärnas» stämpel. — Någon tid därefter kom Wolf själf till Berlin, hvarest den filharmoniska körens duktige dirigent *Siegfried Ochs* hade uppfördt »Feuerreiter» och andra verk af honom. — Tyvärr lärde jag den gången icke känna honom personligen, men hörde alla möjliga rykten om hans bizarra väsen, hans obehagliga, arroganta uppträdande, hans otacksamhet o. s. v. — En tid därefter träffade min syster, pianisten *Hanka Schjelderup*, Wolf i Wagnerföreningen i Darmstadt. Hans väsen var allt annat än förekommande, och han försann plötsligt, oakadt han var aftonens hedersgäst. . . . Ett par år senare — trots all möda kan jag icke precis säga tiden — kom jag åter till München, som jag i flera år hade haft en viss antipati emot, sedan lokalpressen hade ödelagt den seger min »Söndagsmorgon» under *Levis* ledning hade vunnit 1893.

Heinrich Porges, en af de ädlaste konstnärer från »de stora tiden», gällde ett af mina första besök. Då jag trädde in i det gammaldags, treffliga konstnärshemmet vid Burgstrasse, där Porges hade ett stort rum, hvilket kunde rymma hela hans kör under öfningarna, kom hans blonda dotter *Gabriele* mig leende till möte och sade: »En komponist är hos far, känner Ni honom? han heter Hugo Wolf». Det vill jag lofva, ljud svaret, han är ju Tysklands genialaste liederkomponist». Då jag blef införd, satt Wolf vid pianot och spelade och sjöng med mjuk svag stämma flera af sina fina, lekande Goethe-Lieder. Hans vackra hufvud, det blonda håret och skägget, de fina dragen, den höga sköna pannan, de blå, drömmande och dock så klara ögonen gjorde redan på mig ett mycket sympatiskt intryck. Hans figur var liten och obetydlig, hans hållning något böjd. I det hela taget påminde han något om *Edvard Grieg*. Han föredrog mästertligt sina sånger, som nästan alla äro skrifna för hans egen stämma, en hög baryton. Porges själf, som i allmänhet mest lefde inom trollkretsen *Wagner—Liszt—Berlioz*, var hänryckt, och jag uttryckte äfven min uppriktiga förtjusning. Då vi skiljdes, bad Wolf mig att tillbringa aftonen med honom i café Maximilian. Där sutto vi då tillsammans flera timmar i treffligt samspråk. Han omtalade för mig, att han känt sig så olycklig och förstämd — han hade under två år icke komponerat en not. Tidigare hade han kunnat skriva tre sånger om dagen. Han var då tvungen att skapa nytt och åter nytt, nu däremot var allt stilla inom honom, också att resa omkring för att verka för sin konst, var honom ytterst motbjudande. Han fick ingen arbetsro, kände sig tom och nedtryckt och själfva välviljan hos människor berör-

de honom obehagligt, det var dock ingen djupare förståelse, dirigentera tog fel i tempo och föredrag o. s. v. — Han beklagade, att han ej talt med min syster, när de träffades i Darmstadt, men han kände sig ej väl bland många människor, och där isynnerhet var han rädd för en fanatisk beundrare, som förföljt honom med hysteriska fraser. — Därför hade han gått sin väg. —

Jag försökte att trösta honom — det var ju klart att hjärnan behöfde hvila efter en så rik produktionsperiod — han borde taga det med ro och inse, att denna skenbart ofruktbara tid i en konstnärs lif oftast är den mest fruktbara, då nya skott spira upp djupt in i det omedvetna själslivet, och att de synbarligt oangenäma resorna likväl gifvo intryck, som han senare kunde utarbeta. Han klagade också öfver, att han ej kunde dikta — han hade lust att skapa ett musikedrama, men fann ingen ordentlig text. Han hade fått rekommendation till fru *Bernstein*, Porges dotter, och hoppades att hon kunde få något till stånd. Hon hade redan lofvat att gifva honom rätten till ett nytt arbete. Hvad jag måtte vara lycklig som själf skref mina texter! Hans känsla för diktkonsten var också till den grad utvecklad, att det var honom obehagligt att använda mera vanliga libretton. En komisk opera hade han lust att skriva, det finnes så mycket tragiskt i lifvet — han ville skapa något fullt af glädje och lifslust. Den gången kunde jag icke skriva så bra, att jag tordes erbjuda honom min hjälp, — någon tid efter utförde han sin plan och skref »Corregidoren», ett genialt verk, hvars text dessvärre är allt annat än lyckad, trots enstaka glada scener.

Då han hörde, att jag var norrman, uttryckte han sin beundran för *Edvard Grieg*, hvars fina harmonik och färgrika egendemlighet han fullt erkände; enligt min uppfattning är det alls icke otänkbart att *Grieg* har påverkat hans harmoniska känslor. Mot flera tyska komponister var han däremot mindre nådig — af *Schubert* var han liksom trött, däremot hade han stor svaghet för *Schumanns* sånger. *Wagner* beundrade han, men ville gå sina egna vägar, och menade, att all efterapning är af ondo. Åt *Weingartner* och hans »*Gewesius*» (så döpte berlinervitsen »*Genesis*») log han, och hans tillit till *Mahler* och *Richard Strauss* var mycket begränsad. Denna tid väckte *Humperdincks* »*Hänsel und Gretel*» stort uppseende. Wolf menade, att det ej finnes något nytt i detta verk, att t. ex. duetten i skogen var rena *Mendelssohn*, men att man ju måste erkänna komponistens tekniska förtjänster. Någon djupare sympati för honom kunde han icke känna. För *Brahms* hade han fortfarande ingen förståelse. Han hade i sin ungdom uppträdt emot den Hanslickska intrigen och därmed strax gjort sig omöjlig i Wien. Han hade ju äfven skrivit, att i ett par takter af *Lohengrin*

var det mera musik än i hela *Brahms*. Det blef då en stor uppståndelse.

Om *Mahler*, då direktör vid Wieneroperan, berättade han, att de båda förr i tiden varit mycket tillsammans, samt delat rum med hvarandra. När han några år senare träffade sin gamle vän i Berlin, sade denne hånande: »nu sitter du på toppen, passa på att du ej faller ned! — Efterhand återfick han sitt strålande humör, samtale blef allt lifligare, och vi upptäckte båda, att vi i de viktigaste konstspörsmål hade samma åsikter.

Wolf utvecklade all sin charme och talte med mig om sina intimaste själsrörelser. Jag hade det fullt klart för mig, att jag var tillsammans med en af de ärligaste, modigaste, renaste och för världen främmande konstnärer, som någonsin har lefvat. — Han berättade mig om sin kamp, och huru han endast genom vänners hjälp kunde existera. Han skall nu bo i en hel stor villa — portvaktshustrun skulle laga hans mat — hon gjorde det utmärkt — nu äntligen hoppades han få den ro han behöfde för att kunna arbeta, så att han kunde taga i hop med ett större verk. På sina sånger hade han aldrig förtjänat något. De flesta voro tryckta på hans vänners bekostnad, och ändå motarbetade förläggaren *Schott* mera deras utbredning än han bekantgjorde dem. Förhållandena voro vedervärdiga, den stora människomassan bestod af idioter. — Hans upphöjda personlighet och rena barnasinne utstrålade värme och hänförelse och de sköna blå ögonen lyste som stjärnor, — äfven jag kom i den bästa stämning — och vi upplefde ett af de härligaste ögonblick, som blott konstnärer kunna fatta! — Då jag äntligen följde honom till hotellet, »*Zum deutschen Kaiser*» invid järnvägsstationen, tryckte han min hand, och han, som världen kallade bizarr och arrogant, uttryckte sin fulla, varma sympati i de enkla orden: »Ich danke Ihnen für diesen wundervollen Abend». Oakadt detta för mig synes allt för smickrande, undertrycker jag dock icke denna hans afskedshälsning, som visar, hur kärleksfullt hans hjärta var, när han kände sig förstådd och älskad. — Endast de mjuka, ömma naturerna söka att värja sig mot den kalla, råa världen genom ett hårdt, tjockt skal, och de öfverflödiga kortsynta människorna se blott skalet och ha ingen aning om själfva kärnan. I *Hugo Wolfs* personlighet var kärleken det väsentliga, han var en af de finaste och djupaste lyriker, som någonsin har lefvat. Huru ofta har jag ej sört öfver, att jag blott denna afton hade anledning att fördjupa mig i hans rika själs-
lif. — Jag såg honom aldrig mer! Några år senare kom den stora katastrofen — han blef inspärrad på asyl för sinnessjuka, där han förblef till sin alltför tidiga död. — Han var född i Windischgrätz, Stejermark d. 13 mars 1860 och afled d. 22 febr. 1903.

Musikpressen.

Svenska Musikerförlaget i Malmö har utgivit

för piano, 2 händer:

Mauil, Carl: *Festmarsch* vid Malmö teaters hundraårsminne. Pr. 1 kr.
Tronchi, Giovanni: *Minuetto*. Till-
egn. Salomon Smith. op. 25.

Festmarschen som nyligen utförts vid firandet af Malmö teaters 100-årsjubileum, är i festlig stil och slutar med »Du gamla, du fria» efter Joh. Svendsens sättning. — Menuetten af Tronchi är ett rätt väklingande stycke om än icke af mera utpräglad originalitet.

På Wilh. Hansens förlag, Köpenhamn, har utkommit

för en röst med piano:

Grieg, Edvard: *Samlede Sange*. Minde-
udgave. Heft. 25—46 à 40 öre.

Denna »Mindeudgave» af Griegs sånger i lägre sättning än den ursprungliga af de flesta sångerna har nu utkommit komplett med 46:e häftet, såsom utlofvadt var. Senaste sändningen af dessa häften, H. 15—24, anmälades här i N:o 3 af denna årgång. Försättningen har nu på en gång kommit. I dessa nu mottagna häften är, liksom i de föregående, sidoantalet i häftet detsamma (8 sidor), hvarigenom opraktiskt nog för den sjungande, en sång ej afslutas med häftet utan först i ett följande sådant. Då vi nu gå att uppräknat sångerna i de särskilda häften, är det alltså början af dem som afses.

H. 25. Ingebjörg; Ragna. Epilog (Farvel til Tvindehougen); — H. 26. och 27. (dublett) Nattergalen; I Rosentiden; — H. 28. En dröm; Saa du Knøsen, som strög forbi; — H. 29. Vug o. Vove; — H. 30. Vær hilset, I Damer; Nu er aftenen lys og lang. — H. 31. Jule-Sne; Foraarsregn; — H. 32. Hjemkomst; Til Norge; — H. 33. Henrik Wergeland; Turisten; Ud-vandrereren. — H. 34. Når jeg vil dø; På Norges nøkne fjelde; Til En I.; — H. 35. Til En II.; Farvel; Nu hviler du; Liden Kirsten; — H. 36. Moderen synger; Mens jeg venter; Der skreg en fugl; — H. 37. Og jeg vil ha mig en Hjertenskjær; »Af Haugtussa»; Vestemø; — H. 38. Blåbær-Li; Møte; — H. 39. Elsk; Killingdansen; — H. 40. Vond Dag; Ved Gjøttle-Bekken; — H. 41. Der gynger en Båd på Bølge; — H. 42. Til min Dreng; Ved Moders Grav; — H. 43. Snegl. Snegl; Drømme; — H. 44. Eros; Jeg lever et Liv i Længsel; — H. 45. Lys Nat; Se dig för; — H. 46. Digter-
tervise.

Sångerna äro indelade i 2 band. För inbindning kunna band i ljus eller mörk färg rekvideras hos bokbindare P. O. Olsen, Pilestræde 51, Köpenhamn K. Hvarje löst band, med Griegs porträtt i guldtryck, kostar 1 1/2 krona.

Litteratur.

På A. V. Carlsons förlag, Stockholm, har utkommit

Rudin, Daniel. *De »rytmiska koralerna»*. Pr. kr. 1,25.

Utgifvaren af denna bok (om 90 sid.) är, som bekant präst och skrifver sig äfven som examinerad organist och musikalärare. Vi ha förut haft att anmäla kompositioner af honom. Efter en inledning om de »rytmiska koralernas uppkomst» innehåller boken följande hufvudafdelningar: I. Ur den gregorianska musiken; II. Ur folkvisan; III. För kyrkosången nykomponerade melodier; IV. Från den evangeliska kyrkosången inom den reformerta kyrkan; V. Tillägg om speciellt svenska eller nordiska melodier. Författaren, som väl satt sig in i sitt ämne, säger i slutet af boken att han »är fullt medveten om, att de här antydda riktlinierna gå i helt annan riktning än en del af de linier, hvilka äro så godt som fastslagna inom många både högre och lägre musikaliska kretsar. — Han har här icke heller velat uppträda som mästare på ett område, där han känner sig själf som nybörjare, men om han sålunda kunnat väcka en här och där af de fördomsfulla och likgiltiga till eftertanke och de mera vakna till verkligt studerande af och djupare intresse för frågan, så skall han anse ett hufvudsyfte med denna uppsats vara vunnet.» Boken är försedd med notillustrationer.

Från scenen och konsertsalen.

Kungl. teatern.

- Nov. 1. Tschaiowsky: *Eugen Onegin*
1. Kl. 1/2. 2. *Jätte-symfonikoncert* af Svenska Musikerförbundet: 1. Fr. Schubert: Symfoni, C-dur; 2. Weber: Uvertyr till »Oberon»; 3. Liszt: Ungersk rapsodi; 4. Wagner: Uvertyr till »Tannhäuser».
2. Verdi: *Trubaduren*. (Manrico: hr Herold.)
3, 10. Wagner: *Den flygande Holländaren*. (10/11 Senta: frk. Larsén).
5. Donizetti: *Leonora*.
6, 9. Wagner: *Mästersångarne*.
7. Adam: *Nürnbergerdockan*. Ba ett: *Dockféen*. (Matiné.)
7. Puccini: *Bohème*. (Rodolphe: hr Herold.)
8. Hallström: *Den bergtagna*.
11. Bizet: *Carmen*. (Carmen: frk. Edström.)

- Nov. 13. Puccini: *Tosca*. (Baron Scarpia: hr Strömberg.)
15. Gounod: *Faust*. (Faust: hr Herold, gäst; Mefisto: hr Sjöberg.)

Oscarsteatern.

- Nov. 1—15. Leo Fall: *Franskilda frun*.
7, 14. *Ljungby horn*. (Matiné.)

Operett-teatern.

- Nov. 1—12. *Buffalo Bill*.
6. *Peder Rank och hans fästmo*. Histor. sångspel af Ö. Hermelin, musik af C. J. Lewerth. (Lördags-förest.)
7, 14. P. Rubens: *Miss Hook af Holland*. (Matiné.)
13—15. R. Danziger: *Bykomtesan*, operett i 3 akter af P. Milo och E. Urban.

Musikal. akademien.

- Nov. 15. Konsert af pianovirtuosen Ignaz Friedmann. Liszt-program.

Sedan vår senaste operarevy har hr Herold fortsatt sitt gästspel i de roller som ofvan äro angifna. Som Senta har fröken Larsén haft ett nytt med framgång utfördt parti och i »Tosca» har hr Strömberg som Scarpia efterträdit hr Forsell, som förut varit ensam om denna roll här. Herr Strömberg återgaf den bofaktige polischefen rätt tillfredsställande ehuru ej med den vokala och dramatiska kraft som föregångaren. — Operans första symfonikoncert skänkte oss med inledningsnumret, Mendelssohns A-moll-symfoni, en ädelt musikalisk njutning. Man börjar i vår tid allt mer uppmärksamma Mendelssohns orkestermusik i motsats till nutidens form- och inspirationslösa, larmande och öröpnande symfonimusk. De hvar för sig vackra satserna i Mendelssohns ifrågakvarande, s. k. »skotska» symfoni äro för välbekanta att nu närmare karaktäriseras. Sibelius' violinkonsert, som sedan följde var en intressant nyhet, med konstnärlig schwung i solopartiet återgifven af Julius Ruthström. Konserten har karaktären af en fri fantasi, här och där med någon afbruten satsbildning, men är i det hela mera klar och melodisk än tonsättarens symfonimusk. Någon ljusare stämning råder dock ej i densamma. En tysk kritiker finner i konserten en inre glöd som påminner om en samling förtryckta, hvilka i underjordiska hvalf arbeta med omstörtningssidéer. I stället för E-dur-polonaise af Liszt, som först annonserades, fick man nöjet höra Berlioz' spirituella »Luftandarnes dans» och »Irrblossens dans» ur »Faust». Slutet på programmet utgjorde den symfoniska dikten »Tasso» af Liszt, hvars rika orkstrala färgspel kom till sin fulla rätt under hr Järnefelts säkra ledning, under hela konserten framträdande på ett sätt som inbringade honom stort erkännande med flera inropningar. Denna eminenta dirigentförmåga visade sig ännu ekla-

tantare vid »Svenska Musikerförbundets» symfonimatiné, då han förde kommandostafven öfver en orkester af 200 musiker. Programmet innehöll, som ofvan synes, endast bekanta men värdefulla saker. Konsertens goda ändamål att rikta understödsfonden för sjuka och åldriga musici borde ha lockat större publik. Konungen och flere medlemmar af kungahuset bevistade konserten. Dirigenten belönades af Musikerförbundet med en kolossal lageryla och rik hyllning af publiken.

Om operett-teatrarna få vi yttra oss i nästa nummer. På artistkonserter ha denna månad lidit öfvermåttlig brist.

Musiknotiser från hufvudstaden och landsorten.

Kungl. teatern. Premiären af Tschairowskys opera »Spader dam», äger rum i denna månad. Af hufvudpersonerna spelas grefvinnan af fru Jungstedt, Lisa af fru Oscar; i Hermans parti skola hrr Stockman och Nyblom alternera

Norska operasångerskan Borghild Bryhn lär komma att under tiden 21 nov.—15 dec. gästa på operan i »Aida», »Tannhäuser» och »Valkyrian».

Julia Culps konsert, som blef uppskjuten i början af månaden, kommer den 19 nov. att äga rum. Vi erinra om att den berömda sängerskans biografi och porträtt förekom i vårt nummer af 1 nov.

Konsertföreningens första abonnemangskonsert under denna säsong äger rum tisdagen d. 23 nov. i Musikaliska akademien, hvarvid hr Wilh. Stenhammar medverkar som solist. Programmet är helt och hållet ägnadt åt Beethoven, upptagande Elmont-uvertyren, pianokonserten i G-dur, Rondino för blåsinstrument, 2 oboer, 2 klarinetter, 2 horn och 2 fagotter, Ess-dur, hörande till Beethovens efterlämnade verk, samt till slut C-moll-symfonien. Göteborgs orkesterförenings orkester lär komma att medverka vid konsertföreningens 4 konserter här under säsongen med konsertm. Tor Aulin som dirigent.

Director musices-befattningen i Upsala är åter ledig, sedan den därtill valde hr Wilh. Stenhammar nu afsagt sig befattningen och stannar kvar som ledare af Orkesterföreningen i Göteborg, då det bestämts att hans tjänstgöring som sådan kan göras mindre ansträngande sedan hr Tor Aulin delar hans arbete med dirigentskapet. Upsalasångarna torde under sådana förhållanden ha utsett att efter sin önskan få dr Ruben Liljefors utnämnd till director musices, hvilken gjort sig ansedd som kördiri-

gent och tillika är fullt ut så kompetent som hr Stenhammar till platsen, äfven besittande förmåga att komponera, efter hvad han visat.

Folkkonsert gafs d. 31 okt. i Musikaliska akademien, inledd med kort belysande föredrag af dr Karl Valentin. Programmet upptog en körsats af Ludv. Normans kantat till invigningen af Musikaliska akademiens nya byggnad 1878 samt några hans solosånger med piano. Vidare utfördes tonsättningar af A. Sjögren, Hedenblad och Hallén. Melverkande sångsolister voro fru Högberg samt hr John Johansson och Bergström.

Svensk sångare i Berlin. Löjtnant Henrik Bolin gaf i början af månaden konsert i Klindworth-Scharvenka-salen i Berlin med biträde af fru Märta af Klintberg som ackompanjatriss. Löjtnant Bolin vann med sin vackra baryton stort bifall genom sånger af Brahms, Tschairowsky, Sinding, m. fl. Hr Bolin är elev af dr Gillis Bratt i Stockholm och kammarsångare Weiss i Wiesbaden.

Från andra land.

New-York. Världens praktfullaste teater, The New Theatre, invigdes i början af denna månad här. Den har till grundare ett trettiotal af Amerikas mest bekanta millionärer. Teatern är ämnad att blifva hvad Théâtre Français är för Frankrike, men skall jämte dramatiska pjäser äfven uppföra operor, hvarvid Metropolitan-operan ställer sina artister till teaterns förfogande. Teatern har kostat 10 millioner och rymmer 2,200 personer.

Dödsfall.

Gudehus, Heinrich, berömd tenor, operasångare, f. 30 mars 1845 i Altenhagen vid Celle, afled d. 9 oktober i Dresden. Son af en skollärare tänkte han själf välja denna bana, då Schnorr von Carolsfelds änka, den första »Isolde», rådde honom att utbilda sin sköna tenorstämma och själf undervisade honom i sång, hvarefter hon rekommenderade honom till Berlin-operans intendent von Hülsen, som genast engagerade honom. Han gjorde där enastående lycka som Nadori i »Jessonda» och Tamino i Trollflöjten men sökte sedan fullkomling i sångkonsten under fyra års studier hos Luise Röss i Berlin. Så beträdde han åter scenen 1875 först i Riga. Efter att ha uppträdt på flera tyska scener blef han 1880 fästad vid Dresden-operan och blef af Wagner 1887 kallad att medverka vid första »Parsifal»-upp-

förandet i Bayreuth, där han alltsedan deltog i festspelen. Från 1890 till 1896 firade han som hjältetenor vid Berlin-operan stora triumfer, och sjöng under vintern 1890—91 i New York. På senare år har han ägnat sig åt sångundervisning. Efter en längre tids lidande skördades han af döden.

von Rokitsky, Hans, friherre, operasångare, f. 1835 i Wien, nyligen afleden på slottet Lambegg i Steiermark. Fadern var ansedd läkare och naturforskare. Han afgick för 16 år sedan från Wien-operan, där han firades som den oförgätliga mästaren i bel canto. Hans repertoar upptog nästan alla första baspartierna, och hans härliga stämma var af sällsynt kraft och väljud. Han debuterade 1857 i Paris som Arovist i »Norma». På Prags Landestheater, där han engagerades 1862, lade han grunden till sitt senare rykte. Från 1864 till 1893 var Rokitsky medlem af Wiens hofteater. Sina största konstnärliga framgångar skördade Rokitsky i Verdis och Meyerbeers operor. Dock har han på ett glänsande sätt uppträdt som Wagnersångare.

Hvarjehanda.

Haydn och hans fru. Josef Haydn stod, som bekant, ej i det bästa förhållande till sin fru, som var honom allt annat än en god och älskvärd hustru. Konsertmästare Kranz i Weimar lefde under sitt uppehåll i Wien på förtrolig fot med Haydn. En gång fann han hos honom en packe obrutna bref med påskrift till Haydn. »Hvad är detta för bref, min vän?» frågade han förvånad. »Låt bli dem», svarade Haydn och ryckte hastigt undan dem, »det är odiosa — bref från min fru. Hon skrifver regelbundet till mig hvarje månad, men jag bryter aldrig breffen och svarar utan att ha läst hvad hon skrifver. Hon gör på samma sätt med mina bref.»

Artighet. I Rom visade publiken sitt missnöje med att Otello mörda Desdemona. Sångaren David, som fick höra detta, var därför artig nog att icke döda sin sköna maka utan omfamnade henne i stället och sjöng med henne en aria ur »Armida»; och — publiken gick i bästa lynne från teatern.

Rättelse.

I Brefkort från Rom af Anteros, Nr 16, står sid. 118, sp. 3, rad 2 ndfr. *Paole Francesco*, läs *Paolo e Francesca*.

NOTTRYCK

utföres fort, väl och billigt.

Specialitet: Sångböcker.

Begär kostnadsförslag.

Nya Tryckeriaktiebolaget,
Stockholm.

I Musik- och Bokhandeln:

Populär

Piano-Skola

med

Klaviatur-Tabell

för noternas snabba inlärande.

Ny lättfattlig undervisningsmetod för barn, översatt och bearbetad efter

Prof. H. von Bocklet.

Häft. 3 kr., i pappband 3:20, cloth-band 4 kr.

Elkan & Schildknechts Musikhandel,
28 Drottninggatan 28.

Tonminnen.

Melodiska Pianostycken.

Jubelpolonäs, Canzonetta, Gamla tider, Valse mignonne, God natt! af Frans J. Huss. Pris 1 kr.

Säljes och rekvideras hos *Svensk Musiktidnings Expedition*, Kammakaregatan 6

OBS.! Vacker nyutkommen musik!

MENDELSSOHN-ALBUM

för piano, innehållande:

Klavierstück, Scherzo, Gondellied med Felix Mendelssohn-Bartholdys porträtt. Pr. Kr. 1: 25.

I musikhandeln och på Svensk Musiktidnings Expedition.

SPELMÄN,

10 st. spelmanslåtar. upptecknade efter Lapp-Nils och andra norrländska bondspelemän, erhållas franco mot insändande af 1 kr. från

Alb. Holmbäck, ÖSTERSUND.

Nyss utkommet

Något om

De rytmiska koralerna

af

D. RUDIN

V. D. M., exam. organist och musiklärare.

Pris Kr. 1,25.

Svensk Musiktidning.

Nordiskt Musikblad. — 29:de årg., — för hvarje musikaliskt hem --

utgifves 1909 efter samma plan som förut, innehållande **populär läsning i Musikaliska ämnen, porträtter med biografier** etc. Tidningen utkommer två gånger i månaden (utom juli—aug.). Pris 5 kronor pr år, lösnummer 25 öre. Prenumeration sker här å **Expeditionen, Kammakaregatan 6, 1 tr. öfv. gården, i bok- och musikhandeln**, å posten och tidningskontor. I **landsorten** bäst å **posten**.

OBS!. Biografier och porträtt i N:o 1: Oskar Lejdström — Paul Juon — Carl Lundmark; i N:o 2: Engelbert Humperdinck — Signe Rappe (som Elsa i »Lohengrin»); — Bror Pettersson-Persfelt; i N:o 3: Felix Mendelssohn-Bartholdy — Hjalmar Arlberg — Ernst von Dohnányi; — i N:r 4: Eugène Ysaie — Wilh. Herold; i N:r 5: Ed. Risler — Carl Lejdström — Wilh. Stenhammar; — i N:r 5: Irma Tervani — Clary Morales; — i N:r 7: Fredrik Pacius — Sergei Kussewitzky — Umberto Giordano; — i N:r 8: John Forsell; — i N:r 9: Ellison van Hoose — Fr. Aug. Dahlgren — Andreas Randel; — i N:r 10: Erica Wedekind; — i N:r 11: Josef Haydn; — i N:r 12: John Jacobsson — Ivar Hedenblad — Oscar Byström; — i N:r 13: Sigrid Arnoldson — Ludwig Wüllner — Fritz Kreisler.

PIANOLEKTIONER

efter bästa metod, ledande till god teknisk och verkligt musikalisk utbildning, meddelas af undertecknad till moderat pris. Anmälan kan äfven ske skriftligen. Mottagning kl. 9—10 f. m. och 3—4 e. m. Tel. Brunkeberg 14 97.

Kammakaregatan 6, 1 tr. öfv. gården.

Frans J. Huss.

J. LUDV. OHLSSON

STOCKHOLM.

Hamngatan 18 B.

Flyglar, Pianinos och Orgelharmoonier af de bästa svenska och utländska fabriker i största lager till billigaste priser under fullkomligt ansvar för instrumentets bestånd.

Obs! Hufvuddepôt för Blüthners och Rönischs världsberömda Flyglar och Pianinos.

- Innehåll -

P. I. Tschaiowsky (med porträtt). — Ignaz Friedmann (med porträtt). — »Spader dam». Opera i 3 akter och 7 bilder. Text efter Puschkins liknämnda novell af M. Tschaiowsky. Musik af P. Tschaiowsky. Textinnehåll. — Meddelande från Moskva. Operan i Moskva, af Ellen von Tidebühl. — Ett möte med Hugo Wolf. — Musikpressen. — Litteratur. — Från scenen och konsertsalen. — Musiknotiser från hufvudstaden och landsorten. — Från andra land. — Dödsfall. — Hvarjehanda. — Rättelse. — Annonser.